

MAKSU- JA TOLLIAMET

Energia aktsiisivabastuse luba

(seisuga: 01.06.2021)

Tähelepanu! Infomaterjal ei asenda õigusaktides sätestatud ning selles antakse vaid ülevaade olulisematest energia aktsiisivabastuse loa põhimõtetest. Soovitame lisaks infomaterjalile tutvuda ka valdkonda reguleerivate õigusaktidega.

Sisukord

1. Energia aktsiisivabastuse luba.....	3
2. Loa taotlemine	5
3. Peamised kohustused	8
4. Loa kehtivuse peatamine ja kehtivuse lõppemine.....	9
5. Aktsiisivaba kütuse vöörandamine	10

1. Energia aktsiisivabastuse luba

Aktsiisist vabastatakse kütuse ja elektrienergia tarbimine kas teatud spetsiifilisel otstarbel või teatud isikute poolt. Aktsiisivabastused ning energia aktsiisivabastuse loa väljastamise kord on kehtestatud [alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusega](#) (edaspidi: ATKEAS). Seejuures on aktsiisivabastus piiratud üksnes selle osaga kütusest ja elektrienergiast, mis on otseselt vajalik aktsiisist vabastatud protsessi läbiviimiseks (näiteks kasutamine tootmiseseadmetes) ning aktsiisist ei vabastata nende tarbimist muul otstarbel (nt toodete pakkimine, kontori ja laohoone valgustus jne).

Üldreeglina peab kütust või elektrienergiat aktsiisist vabastatud otstarbel kasutatav isik omama kehtivat energia aktsiisivabastuse luba, mis annab õiguse kütuse või elektrienergia aktsiisivabalt importimiseks, soetamiseks ja kasutamiseks aktsiisist vabastatud eesmärgil. Energia aktsiisivabastuse luba väljastatakse isikule, kes ise tarbib kütust või elektrienergiat aktsiisist vabastatud otstarbel (tegelikule lõppkasutajale) ning mitte kütuse või elektrienergia edasimüügiks (v.a laevade varustamisel).

Energia aktsiisivabastuse luba jaguneb erinevateks alamliikideks:

- **Luba kütusekäitlejale** väljastatakse isikule, kes kasutab kütust oma ettevõtluses muul otstarbel, kui mootorikütusena, kütteinena või nende lisandina, näiteks muu toote valmistamiseks (lakid, liimid, värvivedeldid jms) või selle ära tarbimisega muul moel kütusekäitleja enda poolt (elektritrafode täitmine isolatsiooniõliga jne).
- **Luba laevavarustajale** väljastatakse isikule (punkerdajale), kes varustab kütusega üksnes neid laevu, milles on lubatud kütust tarbida aktsiisivabalt. Laevavarustaja tegevuskohaks võib olla nii punkerlaev kui ka sadama territooriumil asuvad mahutid.
- **Luba kutselisele kalurile** väljastatakse isikule (kalurile), kes püüab kala Eesti vetes kutselise kalapüügiloa alusel. Aktsiisist vabastatakse üksnes eriotstarbeline diislikütus ning seda on võimalik soetada piirkoguse ulatuses, mille suurus põhineb väljapüütava kalaliigi kogusel (segmenti 4S1 kalalaevad) või kalalaeva peamasina võimsusel (segmenti 4S2 ja 4S4 kalalaevad):

Kalalaeva segment:	Aktsiisivaba kütuse piirkogus:
Segment 4S1	180 liitrit ühe tonni kala kohta
Segment 4S2 ja 4S4	
- peamasina võimsus kuni 50 kW	50 liitrit kilovati kohta kalendriaastas
- peamasina võimsus üle 50 kW	35 liitrit kilovati kohta kalendriaastas

Segmenti 4S1 kuuluva kalalaeva puhul ei arvestata aktsiisivaba kütuse piirkoguse hulka kala kogust, mis on välja püütud enne energia aktsiisivabastuse loa väljastamist. Segmenti 4S2 või 4S4 kuuluva kalalaeva puhul arvestatakse

aktsiisivaba kütuse piirkoguse määramisel kutselise kalapüügiloa ajalise kehtivuse pikkust (näiteks pooleaastase kehtivusega kalapüügiloa puhul on piirkogus vastavalt 25 ja 17,5 liitrit kilovati kohta). Enne kalendriaasta lõppu kogu aktsiisivaba piirnормi ulatuses kütuse soetanud kaluril on õigus põhjendatud juhul ja normidega ette nähtust suuremat kütusekulu põhjendades taotleda Maksu- ja Tolliametilt uue loa väljastamist.

- **Luba kütuse kasutamiseks tootmisprotsessis** väljastatakse isikule (kütuse tootjale), kes kasutab tema enda toodetud kütust tema territooriumil (tegevuskohas) ainult kütuse tootmisprotsessi läbiviimise tarbeks kas kütteainena (näiteks tootmisseadmetes vajaliku temperatuuri saavutamiseks) või statsionaarses mootoris. Aktsiisist ei vabastata tootmisprotsessis kasutatavat kütust, mille on valmistanud kütuse tootjast erinev isik.
- **Luba maagaasile** väljastatakse isikule, kes kasutab maagaasi kütteainest erineval otstarbel, mineraloogilises protsessis, elektrienergia tootmiseks ja maagaasivõrgu töös hoidmiseks (võrgus oleva maagaasi rõhu alandamiseks, peamiselt regulaatorjaamades seadmestiku külmumise vältimiseks).
- **Luba elektrienergiale** väljastatakse isikule, kes kasutab elektrienergiat mineraloogilises protsessis, keemilise reduktsiooni jaoks, elektrolüütilistes ja metallurgilistes protsessides, elektrienergia tootmiseks, elektrienergia tootmise suutlikkuse säilitamiseks (näiteks elektrijaama tootmisseadmete ja nende lisaseadmete varustamiseks, tootmisruumide valgustus jne) ning kui elektrienergia moodustab toote omahinnast keskmiselt rohkem kui 50%.

Aktsiisisoodustust elektroiintensiivsele ettevõtjale ning intensiivse gaasitarbimisega ettevõtjale tutvustatakse eraldi infomaterjalides.

Vaata lisaks:

- Aktsiisivabastuste loetelu (ATKEAS § 27)
- Energia aktsiisivabastuse loa regulatsioon (ATKEAS § 69²–69⁹)
- Vabariigi Valitsuse 30.12.2008 määrus nr 192 „[Kalapüügiks kasutatava aktsiisivaba kütuse suurim lubatud kogus kalendriaasta kohta](#)“
- Infomaterjal: Kütuse- ja elektriaktsiis
- Infomaterjal: Intensiivse gaasitarbimisega ettevõtja aktsiisisoodustus
- Infomaterjal: Elektriaktsiisi soodustus elektroiintensiivsele ettevõttele

2. Loa taotlemine

Aktsiisivabastuse loa taotlemiseks esitatakse järgnevad dokumendid:

1. Taotlus, milles on märgitud:
 - 1.1. loa taotleja nimi ja registrikood;
 - 1.2. asukohta ja tegevuskoha(-kohtade) aadress(id);
 - 1.3. kontaktisik ja tema kontaktandmed;
 - 1.4. aktsiisivaba kütuse või elektrienergia kasutamise eesmärk ja kirjeldus.

Kui taotleja plaanib erinevate kütuste kasutamist ja/või tegevust mitmes tegevuskohas, tuleb andmed esitada kütuse liikide ja tegevuskohtade lõikes eraldi.

Aktsiisivaba kütuse või elektrienergia kasutamise kirjelduses tuleb anda detailne kirjeldus, millistes tegevuse või tootmisprotsessi etappides ja millistes tootmisseadmetes kütust või elektrienergiat tarbitakse.

Kutseliseks kalapüügiks saab aktsiisivabastuse luba taotleda vaid üks taotleja laeva kohta: kalalaeva omanik või omaniku volituse alusel ka kalalaeva rentnik. Juhul, kui segmenti 4S2 või 4S4 kuuluval kalalaeval on mitu kasutajat (kalalaeva ühiskasutus), näidatakse ära isikute andmed, kellele aktsiisivaba kütuse saaja võõrandab kütuse samas laevas kasutamiseks (s.o teised ühiskasutajad peale aktsiisivabastuse loa omaniku).

NB! Energia aktsiisivabastuse luba kutseliseks kalapüügiks on võimalik taotleda soovituslikul vormil, mis on avaldatud veebilehel kütuse- ja elektriaktsiisi rubriigis eraldi RTF-failina.

2. Andmed aktsiisivaba kütuse vajaduse kohta eelseisval 12 kuul ja selle koguse põhjendus (kui luba taotletakse kütuse kasutamiseks mootorikütusest või kütteainest erineval otstarbel, mineraloogilistes protsessides, elektrienergia tootmiseks või kütuse tootmisprotsessis).
3. Andmed taotluse esitamise kuule eelneva 12 kuu jooksul kasutatud kütuse või elektrienergia koguse ning selle kasutamise otstarbe kohta (välja arvatud loa taotlemisel laevade varustamiseks kütusega).
4. Kütuse tootmisprotsessis kasutamise kirjeldus ning selle kütuse kogust kindlaks tegemist võimaldav mõõtmiskorralduse kirjeldus (kui luba taotletakse kütuse kasutamiseks kütuse tootmisprotsessis).

5. Aktsiisivaba kütuse või elektrienergia arvepidamise eeskiri (välja arvatud loa taotlemisel kalapüügiks).

Arvepidamise eeskirjas peab kajastuma vähemalt:

- tegevuskohta vastu võetava kütuse või elektrienergia koguse fikseerimise kord (kütuse nimetuste ja KN-koodi kaupa, aluseks olevad saatedokumendid, mõõtmiste kirjeldus, kasutatavad mõõtevahendid, vastutav isik jne);
- maagaasi või elektrienergia koguste eraldamise fikseerimise kord tegevuskohas, kui ettevõtte siseselt esineb nii aktsiisiga maksustatav kui aktsiisist vabastatav tarbimine (mõõtmiste kirjeldus, kasutatavad mõõtevahendid, vastutav isik jne);
- tegevuskohas kasutatava ja väljastatava kütuse või elektrienergia koguse fikseerimise kord (mõõtmiste kirjeldus, kasutatavad mõõtevahendid, vastutav isik jne);
- arvestuse pidamise moodus (paber kandjal või elektrooniliselt, kasutatavad infosüsteemid jne);
- arvestuses kannete tegemise aeg;
- arvepidamise eest vastutav isik ja arvepidamise asukoht.

6. Aktsiisivaba kütuse kao piirnormid (ainult loa taotlemisel kütuse kasutamiseks mootorikütusest või kütteenainest erineval otstarbel, mineraloogilistes protsessides, elektrienergia tootmiseks või laevade varustamiseks kütusega).

Aktsiisivabastuse loa taotlemisel **kutseliseks kalapüügiks** esitatakse täiendavalt:

1. Kutselise kalapüügiloa andmed.
2. Segmentidesse 4S1, 4S2 ja 4S4 kuuluvate kalalaevade andmed: kalalaeva nimed, kalalaevade riikliku registri sisenumbrid.
3. Segmenti 4S1 kuuluva kalalaeva puhul näidatakse ära kala kogus tonnides, mille väljapüüdmiseks kalalaeva kasutatakse. Mitme laeva olemasolul näidatakse iga laeva andmed eraldi.
4. Segmenti 4S2 ja 4S4 kuuluvate kalalaevade puhul näidatakse ära kalalaeva peamasina võimsus kilovattides. Mitme laeva olemasolul näidatakse iga laeva andmed eraldi.
5. Taotletava aktsiisivaba kütuse nimetus, KN-kood ja kogus vastavalt piirkogustele (vt piirkoguste kohta infomaterjali punktist 1 „Energia aktsiisivabastuse luba“).

6. Kinnitus, et taotleja vastab Euroopa Komisjoni 16.12.2014 määruses (EL) nr 1388/2014 abi saamiseks väikese- ja keskmise suurusega ettevõtjale kehtestatud tingimustele.

Aktsiisivabastuse loa taotlemisel **laevade varustamiseks kütusega** esitatakse täiendavalt:

1. Tegevuskoha asendiplaan, kus on märgitud territooriumi, hoonete ja rajatiste pindalad ning juurdepääsud, ja hoonete plaanid, kus on märgitud ruumide pindala ning sisse- ja väljapääsud.
2. Hoonete, ruumide, rajatiste, territooriumi ja laeva omaniku nimi.
3. Dokument, mis tõendab laevavarustaja ainuõigust kasutada kütuse ladustamiseks hooneid, ruume, rajatise, territooriumi ja punkerlaeva.
4. Hoonete, ruumide, rajatiste, territooriumi ja punkerlaeva kasutamise kirjeldus.
5. Kütuse töötlemisprotsessi ja ladustamise kirjeldus (tehnoloogiline kirjeldus, millele lisatakse tehnoloogiline skeem).
6. Mahutite plaan, millel on märgitud mahutite maht.
7. Kasutavate mahutite (sh punkerlaeva mahutite) taatlustunnistused.

Lisaks ülal loetletule on Maksu- ja Tolliametil õigus nõuda täiendavaid asjassepuutuvaid dokumente ja andmeid (nt aktsiisivaba kütuse eesmärgipärase kasutamise tõendamiseks või elektrienergia tarbimise jälgimiseks), samuti arvepidamise eeskirja täiendamist.

Energia aktsiisivabastuse luba antakse, kui on täidetud ATKEAS § 69⁴ loetletud tingimused.

Maksu- ja Tolliamet võib energia aktsiisivabastuse loa omanikult nõuda tagatist kütuselt või elektrienergialt aktsiisi maksmise tagamiseks juhul, kui on alust arvata, et isikul võib tekkida maksukohustus, mis võib jääda täitmata. Tagatist on õigus nõuda nii enne aktsiisivabastuse loa väljastamist kui ka pärast seda.

Soovitame enne taotlemist hoolikalt tutvuda aktsiisivabastuse ning aktsiisivabastuse loa taotlemise tingimustega veendumaks, kas ettevõtte üldse liigitub soodustuse saajate hulka. Enne dokumentide koostamist ja esitamist soovitame hoolikalt tutvuda aktsiisivabastuse loa taotlemise tingimustega ja dokumentidele esitatavate nõudmistega selleks, et menetlus kulgeks võimalikult kiirelt.

Dokumendid esitatakse Maksu- ja Tolliametile:

- e-post: emta@emta.ee
- kontakttelefonid: 676 4104, 676 4074

Dokumendid palume esitada elektrooniliselt kas e-postiga või infosüsteemis LUBA (kasutamiseks vajalik eelnevalt kasutajaõiguste tellimine e-MTA-s). Elektrooniliselt esitatavad dokumendid peavad olema MS Office ja/või AdobeReader (PDF) tarkvaraga töödeldavas formaadis ning need peab digitaalselt allkirjastama ettevõtte esindusõigust omav(-ad) isik(-ud).

Menetlustähtaeg on 30 päeva dokumentide ja andmete esitamisest. Menetlustähtaeg võib pikeneda näiteks juhul, kui esitatud on vaid osa kohustuslikest dokumentidest või kui esitatud dokumendid on puudulikud, mistõttu tuleb taotlejal esitada vajalikud lisaandmed ja parandused. Kui taotleja esitab dokumendid osade kaupa (sh ka ebakorrektselt vormistatud dokumentide parandused), hakkab tähtaeg kulgema viimasena esitatud dokumendi saabumisest.

Vaata lisaks:

- Energia aktsiisivabastuse luba ja selle taotleja (ATKEAS § 69²)
- Energia aktsiisivabastuse loa taotlemisel esitatavad dokumendid (ATKEAS § 69³)
- Energia aktsiisivabastuse loa andmine (ATKEAS § 69⁴)
- Euroopa Komisjoni [16.12.2014 määrus \(EL\) nr 1388/2014](#)

3. Peamised kohustused

Energia aktsiisivabastuse loa väljastamine toob selle omanikule kaasa mitmeid kohustusi arvepidamisega, ladustamisega ja kasutamisega, mis on peamiselt sätestatud ATKEAS §-s 69⁶. Mõõtmisega seotud kohustused on peamiselt sätestatud ATKEAS § 33–33².

Näiteid energia aktsiisivabastuse loa omaniku kohustustest:

- Kütuse käitlemisel mõõtma oma tegevuskohas kütuse kogust selle vastuvõtmisel ja väljastamisel, seejuures ei pea olema tõendatud mõõtetulemuste jälgitavus, kuid mõõtmisi peab tegema asjakohast mõõteprotseduuri järgides ning kasutades taadeldud või kalibreeritud mõõtevahendeid. Mõõtmise tulemused peab dokumenteerima ning pidama selle üle arvestust.
- Pidama eraldi arvestust aktsiisiga maksustatult ja aktsiisivabalt soetatud ning kasutatud kütuse või elektrienergia koguse kohta, arvepidamises olevad andmed peavad vastama kütuse saatedokumentidele.

- Kasutama aktsiisivaba kütust või elektrienergiat ainuühtluliselt ning seda vaid loa saamiseks esitatud taotluses märgitud otstarbel.
- Ladustama aktsiisivaba kütust muust kütusest eraldi ning tagama aktsiisivaba kütuse säilimise kuni selle eesmärgipärase ärakasutamiseni.
- Võrguettevõtjalt maagaasi või elektrienergia soetamisel teavitama loa numbri ning edastama andmed ühe kuu kestel soetatud maagaasi või elektrienergia koguse kohta hiljemalt järgneva kalendrikuu viiendal päeval.
- Teavitama Maksu- ja Tolliametit loa taotlemise aluseks olnud andmete muutmise kavatsusest ning kavandatavad muudatused eelnevalt kooskõlastama. Juhul, kui muudatuste toimumist ei olnud võimalik ette näha, peab neist teavitama hiljemalt järgmisel tööpäeval.

Vaata lisaks:

- Energia aktsiisivabastuse loa omaniku kohustused (ATKEAS § 69⁶)
- Aktsiisikauba möötmine (ATKEAS § 33–33²)

4. Loa kehtivuse peatamine ja kehtivuse lõppemine

Energia aktsiisivabastuse loa kehtivus võidakse peatada või luba kehtetuks tunnistada nii loa omaniku algatusel (näiteks tegevuse lõpetamisel), aktsiisivabastuse aluste äralangemisel (näiteks kutselise kalapüügiloa puudumisel) või loaga seotud kohustuste rikkumisel. Energia aktsiisivabastuse loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise alused on peamiselt sätestatud ATKEAS §-s 69⁵.

Energia aktsiisivabastuse loa **kehtivus võidakse peatada**, kui:

- uut tagatist ei ole esitatud hiljemalt viis päeva enne tagatise kehtivusaja lõppu,
- esineb ATKEAS § 42 lg 2 nimetatud asjaolu.

Energia aktsiisivabastuse loa kehtivus peatatakse kuni 60 päevaks või kuni ATKEAS § 42 lg 2 nimetatud rikkumise asjas otsuse jõustumiseni. Tegevuse jätkamine on lubatud alles Maksu- ja Tolliameti sellekohase kirjaliku otsuse alusel. Enne energia aktsiisivabastuse loa kehtivuse peatamist võib Maksu- ja Tolliamet rakendada sunniraha, kui ATKEAS-e nõuete täitmiseks koostatud haldusakt ei ole täidetud. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot, kui maksukorralduse seaduses ei ole sunniraha ülemmäära sätestatud.

Energia aktsiisivabastuse luba **võidakse kehtetuks tunnistada** näiteks, kui:

- 60 päeva kestel ei ole ära langenud selle kehtivuse peatamise põhjutanud asjaolud (välja arvatud juhul, kui ATKEAS § 42 lg 2 nimetatud rikkumise menetlus kestab kauem).
- Loa omanik on toime pandud ATKEAS § 42 lg 2 p 1, 2 või 3 nimetatud rikkumise.
- Loa omanik on kasutanud aktsiisivaba kütust või elektrienergiat aktsiisivabastuse loa saamiseks esitatud taotluses märgitust erineval otstarbel.
- Loa omaniku tegevus aktsiisivabastuse aluseks olnud tegevusalal on lõppenud.
- Loa omaniku suhtes on algatatud pankrotimenetlus, vastu on võetud isiku lõpetamise või jaotumise otsus.

Juhul, kui energia aktsiisivabastuse loa kehtetuks tunnistamisel jääb endise loaomaniku valdusesse aktsiisivaba vedelkütust, tuleb 15 päeva kestel Maksu- ja Tolliametit kirjalikult teavitada vedelkütuse

- enda valdusesse jätmisest (tekib aktsiisimaksukohustus),
- võõrandamisest Maksu- ja Tolliameti nõusolekul,
- hävitamisest Maksu- ja Tolliameti järelevalve all,
- või lähetamisest aktsiisilattu Maksu- ja Tolliameti nõusolekul.

Vaata lisaks:

- Energia aktsiisivabastuse loa kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine (ATKEAS § 69⁵)

5. Aktsiisivaba kütuse võõrandamine

Üldreeglina on energia aktsiisivabastuse luba ette nähtud selle alusel soetatud kütuse ära kasutamiseks (tarbimiseks) aktsiisist vabastatud otstarbel loa omaniku enda poolt. Juhul, kui energia aktsiisivabastuse loa omanikul ei ole võimalik kütust aktsiisivabal otstarbel enam kasutada, on võimalik see erandkorras Maksu- ja Tolliameti eelneval loal võõrandada:

- teisele aktsiisivaba kütuse kasutajale (isikul peab olema õigus käidelda võõrandatavat kütuse liiki ning kütuse kogus ei ületa soetajale määratud piirkogust)
- või aktsiisilaopidajale.

Laevavarustajal on võimalik kütust võõrandada kas teisele laevavarustajale või aktsiisilaopidajale Maksu- ja Tolliametiga eelnevalt kooskõlastatult, seejuures ei pea esinema kütuse aktsiisivabal otstarbel kasutamise jätkamise võimatus (nt kütuse laadimine punkerlaevade vahel).

Taotlus kütuse võõrandamiseks esitatakse Maksu- ja Tolliametile:

- e-post: aktsiisid@emta.ee
- kontakttelefonid: 676 4104, 676 4074

Taotlus on võimalik esitada selleks koostatud vormil, mis on avaldatud veebilehel kütuse- ja elektriaktsiisi rubriigis eraldi RTF-failina. Taotluse palume esitada elektrooniliselt e-postiga MS Office ja/või AdobeReader (PDF) tarkvaraga töödeldavas formaadis ning selle peab digitaalselt allkirjastama ettevõtte esindusõigust omav(-ad) isik(-ud). Menetlustähtaeg on 5 tööpäeva alates taotluse esitamisest.

Vaata lisaks:

- Aktsiisivaba kütuse võõrandamine (§ 69⁸)

Koostas: Peeter-Tanel Orro, aktsiiside talitus